

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ І ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕНОФОНДУ ЛОКАЛЬНИХ І ЗНИКАЮЧИХ ПОРІД ТВАРИН

*П. І. Шаран, С. Ю. Рубан, С. В. Кузєбний, О. В. Кругляк,
І. С. Мартинюк, Н. М. Коваленко
Інститут розведення і генетики тварин НААН*

В умовах ринку суб'єкти підприємницької діяльності прагнуть сповна використати основний і обіговий капітал з метою одержання прибутку, за рахунок якого можна забезпечити, якщо не розширене, то хоча б просте відтворення виробництва. Наразі переважна більшість аграрних формувань, яка утримує стада сільськогосподарських тварин локальних і зникаючих порід, неспроможна за рахунок власних фінансових ресурсів справитися із завданням збереження генофонду тварин, оскільки вони за продуктивністю не можуть конкурувати з комерційними породами. Зважаючи на це, утримання неконкурентоспроможних порід сільськогосподарських тварин призводить якщо не до збитковості виробленої і реалізованої від них продукції, то лише забезпечення мінімального рівня рентабельності (3–5 %).

Щоб економічно вижити, сільськогосподарські підприємства, в яких утримується генофондові популяції тварин, змушені замінювати стада локальних і зникаючих порід на більш продуктивні. Оскільки збереження генофонду тварин локальних і зникаючих порід – справа державної ваги, держава покликана компенсувати (частково або повністю) нормативні затрати на утримання генофондових стад. Нами економічно обґрунтовано розмір відшкодування певної частки нормативних витрат на утримання і збереження біологічних ресурсів тварин локальних і зникаючих порід.

Враховуючи те, що найбільшу частку в складі собівартості виробництва продукції тваринництва становлять затрати на корми, рекомендовано відшкодувати за рахунок коштів державного бюджету нормативну вартість кормів залежно від рівня їх витрат на утримання тварин в різних природно-кліматичних зонах.

За умови зберігання генетичних ресурсів локальних і зникаючих порід у кріосховищах підприємств з племінної справи у скотарстві, доцільно здешевлювати затрати на їх утримання за рахунок відшкодування коштів на придбання рідкого азоту, електричної і теплової енергії.

На основі вищенаведених методичних підходів, нами визначено розмір бюджетної дотації на збереження однієї голови племінних корів локальних і зникаючих молочно-м'ясних порід: бурої карпатської – 3700 грн; білоголової української – 3200 грн; лебединської – 3450 грн; сірої української – 2720 грн; свиноматок миргородської породи, українських степових білої і рябої – по 520 грн; вівцематок української гірськокарпат-

ської і сокільської порід – по 510 грн; конематок гуцульської породи – 4100 грн; курей – 84 грн; качок українських чорної білогрудой, сірої і глинястої – по 118 грн; на зберігання одиниці генетичного ресурсу в Національному банку генетичних ресурсів тварин при Інституті розведення і генетики тварин НААН – 0,80 грн.

Загальний обсяг фінансової підтримки на збереження племінних (генетичних) ресурсів сільськогосподарських тварин становить 8933 тис грн.

Фінансова підтримка при раціональному господарюванні може забезпечити рентабельність реалізованої продукції, одержаної від тварин-генофондових стад локальних і зникаючих порід, на рівні 25–32 %, оскільки за рахунок бюджетних асигнувань будуть зменшені затрати коштів на корми.

З метою цільового використання бюджетних коштів, виділених на збереження племінних (генетичних) ресурсів порід сільськогосподарських тварин згідно з затвердженою відповідною Програмою, рекомендовано встановити правову та економічну відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності генофондових стад. Юридичною основою раціонального витрачання одержаних коштів може слугувати укладений договір між генофондовим суб'єктом і розпорядником коштів державного бюджету за відповідними видатками. За умовами вказаного договору одержувач коштів зобов'язаний зберігати певну сталу кількість поголів'я тварин, кріоконсервованих біологічних ресурсів. В разі невиконання цієї умови частина державної дотації, одержаної на утримання вибулого племінного ресурсу, відшкодовується за рахунок одержувача коштів.

УДК 636.2.084:636.4

АДАПТАЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ І ПРИРОДНА РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ПОМІСНИХ КОРІВ ЧЕРВОНОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ

Т.С. Ящук, Я.С. Стравський

***Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція
Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН***

Адаптація – це морфологічне пристосування органів або всього організму до різних ступенів подразнювальних факторів або до конкретних умов існування в зовнішньому середовищі. Відомо, що саме пристосованість до умов існування є важливою властивістю популяції, адаптивні механізми якої підтримують її існування. Якщо умови існування змінюються, то популяція, маючи генетичний резерв мінливості, проявляє спадкову пластичність і формує нові властивості. При створенні нових порід і типів поєднуються адаптивні властивості вітчизняних порід і кращі господарські корисні ознаки поліпшуючих порід. Рівень адаптованості організму до

© Т.С. Ящук, Я.С. Стравський, 2012